

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

NŐK JOGAIÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII/28/3/2017
MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2017. JÚNIUS 7. 11.00

Helyszín: 1054 Budapest, Akadémia u. 3. Klubterem

Időpont: 2017. június 7. 11.00

Tárgy: Nők Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport ülése

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

Dr. Beneda Attila, család és népesedéspolitikáért felelős helyettes államtitkár köszöntötte a résztvevőket, ismertette a napirendet, majd beszámolt a Családok Budapesti Világtalálkozásjáról, amely 2017. május 26-27-én került megrendezésre. Nagy létszámmal és nagy nemzetközi érdeklődéssel kísérve zajlott a rendezvény. Sikeres volt a témákat és szempontokat napirenden tartani, amelyek a családbarát ország irányába, a családokról szóló kérdéseket vetették fel. A résztvevők jó tapasztalatokkal és élményekkel gazdagodhattak. Ez egy olyan kezdeményezés volt, melynek fő célja volt bemutatni, hogy Magyarország elkötelezett a családok támogatásában, a társadalomépítésnek ebben a formájában. Nagy hangsúlyt kapott a konferencián a nők szerepe a családokban.

A résztvevőknek a napirenddel kapcsolatban nem volt észrevétele.

1. napirend: A FEMM Bizottság tevékenységének bemutatása

Morvai Krisztina, európai parlamenti képviselő, az Európai Parlament Nőjogi és Esélyegyenlőségi Szakbizottságának (a továbbiakban: FEMM Bizottság) tagja bemutatta a FEMM Bizottság által kezdeményezett és az EP által elfogadott legfrissebb jelentéseket. Az ülés előtt a résztvevőknek kiosztásra került anyagnak az *„Inspiráló gondolatok az Európai Parlament Női Jogi és Esélyegyenlőségi (FEMM) szakbizottságának legfrissebb jelentéseiből”* címet adta, mert szeretné a munkacsoportülés résztvevőit, a kormányzati szervek, szakmai szervezetek, női civil szervezetek képviselőit inspirálni néhány ötlettel arra, hogy milyen területen érdemes kutatásokat végezni, projekteket tervezni, esetlegesen EU

finanszírozással, milyen területen van szükség jogalkotásra, vagy a jogalkalmazás, kormánypolitikák változtatására.

A legfrissebb elfogadott jelentés a *vidéki nők helyzetéről* szól. A „rural women” alatt azt érti az EU-s nyelvezet, hogy a falvakban, kistelepüléseken élő nők, akik a nyugati világban hagyományosan mezőgazdasággal, illetve ahhoz kapcsolódó tevékenységekkel foglalkoznak, élelem előállításából, élelmiszer feldolgozásból, falusi turizmusból élnek. Elmondta, hogy sokat járja az országot és tapasztalata szerint nagyon sok nő esetében vannak még kihasználható lehetőségek a jobb életminőség vonatkozásában. Hajnalban kelnek és a közeli városban szalag mellett, primitív, rosszul fizetett munkát végeznek, teljes munkajogi kiszolgáltatottságban, nem biztos és nem hosszú távú munkaszerződéssel. Ez a jelentés arra biztatja a tagállamokat, hogy fedezzék fel a női munkahelyteremtésben és a női életminőség javításában a vidék adta lehetőségeket, és segítsék, támogassák a nőket abban, hogy mezőgazdasággal, saját gazdálkodással, élelmiszer feldolgozással, falusi turizmussal foglalkozzanak. A jelentés, illetve az abban szereplő javaslatok valamiféle vidéki polgárosodáshoz, önbecsüléssel, önálló jövedelemmel rendelkező, családos, de gazdaságilag függetlenséget is megvalósítani képes nők életéhez segít hozzá. Az EP hangsúlyozza a nők aktív szerepét a vidéki térségekben és elismeri a nők hozzájárulását a gazdasághoz. A mezőgazdaság és a földkérdés témájában nőkre is gondoljunk. Szociális, gazdasági és környezetvédelmi szempontból a női vállalkozások a fenntartható fejlődés fő alappillérei a vidéki térségekben és ezért előmozdításukra, ösztönzésükre és támogatásukra van szükség a vidékfejlesztési stratégiákon belül. Javasolta a Munkacsoport ülésére meghívni a vidékfejlesztésért, mezőgazdaságért felelős kormányzati szervet, hogy számoljon be arról, hogy hogyan alakult ez Magyarországon. Hangsúlyozta a női tulajdonlás, földtulajdonlás, gazdaságok tulajdonlásának előmozdításának fontosságát. A nőkre ne csak kisegítő családtagok vagy bérmunka, közmunka tekintetében gondoljunk. Az Európai Unióban az egyik prioritási terület a családi élet és a munka közötti egyensúly kérdése. A jelentés biztatja a tagállamokat arra, hogy segítsék a nőket abban, hogy a saját projektjeiket átültessék a gyakorlatba. Sok nőnek nagyon jó ötletei vannak, amelyekből jól meg tudnának élni és sokkal emberibb életet élhetnének, mint a multinacionális gyárban a szalag mellett dolgozva. Csak tanácsadás, mikro finanszírozás kellene hozzá. Bemutatta három vidéki asszony esetét. Az első egy gyermekeit egyedül nevelő, komoly anyagi nehézségekkel elő nő észrevette, hogy a faluban az idős emberek a gyümölcsfákról nem szedték le a gyümölcsöt. Beszélt az idős emberekkel, akik neki adták a gyümölcsöt. Lekvárt főzött belőle és a piacon értékesítette. Jó lett volna valami tanácsadási lehetőség, ahova irányíthatta volna ezt az asszonyt, ahol őt tájékoztatnák az értékesítési lehetőségekről, meg arról, hogy hogyan lehet egyéni vállalkozást elindítani. Egy másik esetben egy multinacionális vállalatnál dolgozó, több gyermekes asszony mentálisan és fizikailag is tönkrement és úgy döntött, hogy inkább otthon marad és csinál egy kis gazdaságot. Ő szerencsés volt, mert helyben olyan polgármester és falugazdász volt, akik segítettek neki abban, hogy ezt megvalósítsa. A saját családját ellátta friss, egészséges élelemmel és még értékesítésre is tudott termelni. A harmadik esetben egy asszony a semmiből hozott létre a Balaton-felvidéken egy hatalmas termelői piacot, amely a környékben sok embernek, többek között nőknek is ad megélhetési lehetőséget. Az EP ezeknek a projekteknek a támogatására szólít fel. **Morvai Krisztina** ajánlotta a Kormány és a

civil szervezetek figyelmébe ezt az ajánlást. A jelentés felsorolja a mikro-finanszírozási lehetőségeket, a célzott felhasználásra az európai Progress mikro-finanszírozási eszköz áll rendelkezésre. Az EU-s támogatások tekintetében nem csak milliárdos összegekre, nagy beruházásokra kell gondolni, mert kis összegek is nagy segítséget jelenthetnek, például a vidéki nők induló projektjeihez. Hangsúlyt kell helyezni az új mezőgazdasági munkahelyek létrehozására és a meglévők megtartására, illetve a fiatal nők számára vonzóvá tételére. Ösztönzi a tagállamokat a nők helyzetének rendszeres nyomon követésére a vidéki térségekben, és hogy a lehető legjobban használják ki a közös agrárpolitikán belüli egyedi intézkedéseket és a meglévő eszközöket a nők kedvezményezettként való részvételének növelése érdekében. Tapasztalata szerint nem sok fogalom van arról, hogy a falvakban, kistelepüléseken Kelet-Magyarországon hogyan élnek a nők. Vannak vidékfejlesztési, mezőgazdasági alapok, más európai pénzek, ezeknek a nők is legyenek tudatosan a kedvezményezettjei. A jelentés biztatja a tagállamokat a nők által előállított termékek reklámozására, helyi és regionális szintű közvetlen értékesítésére, promóciójára alapozva. Nem mindig globális világcégekben kell gondolkodni, a falvakban, kistelepüléseken élő nők azt gondolják, hogy a hazai vagy az európai uniós támogatások nem róluk szólnak, hiszen már a vállalkozás alatt is a globális piacra törő, hatalmas nagy vállalkozásokra gondolnak, holott lehetne az egy egyszemélyes vállalkozás. Ha például a házastársa tehenekkel foglalkozik, a nő kaphatna támogatást egy kis sajtüzem létrehozásához. A Horizont 2020, EMVA, Leader+ alapok között szinergiát kell teremteni és tudatosan felhasználni ezeket. Hiányzik a tanácsadás formájában nyújtott támogatás, amikor egy gazdaság pénzügyi nehézségekkel küzd. De általában is hiányzik a személyre szabott tanácsadás a nők részére, akik képesek lennének gazdálkodni, vállalkozni, vagy a saját falusi otthonukban szobát kiadni, a saját maguk által megtermelt élelmet kínálni reggelire, ebédre. Ajánlotta felkarolni ezt, akár adókedvezményekkel vagy más tudatos kormánypolitikával. A nők mezőgazdasági gazdaságok irányításában is részt kell, hogy vegyenek, illetve tulajdonosként, társtulajdonosként is kell gondolni rájuk. Sok nő kvázi kiegészítő családtag a férje gazdaságában, ennek az összes következményével, például a nyugdíj szempontjából vagy egy esetleges válás esetén. Jogásként sok olyan nővel találkozott, aki kiszorul a családi gazdaságból, akár mezőgazdaságban, akár egyéb vállalkozásban és földönfutóvá válik a kapcsolat megszakadása után. A női földtulajdonlás kérdése kapcsán javasolta megvizsgálni, hogy a földpályázatok során hány nő jutott földhöz. A nők is lehetnek és kellene, hogy legyenek földtulajdonosok. A tagállamok kínáljanak tájékoztató anyagokat kifejezetten mezőgazdasági termelők és vidéki térségekben élő nők számára kialakított támogatási lehetőségekről. Meg kellene szervezni, hogy akár a munkaügyi központokban ne csak arra gondoljanak az ügyintézők, hogy állást kell keresniük egy nőnek, hanem biztassák arra is, hogy esetleg önálló vállalkozást indítson és tájékoztassák arról, hogy ebben milyen segítséget, szakmai és pénzügyi támogatást tudnak nyújtani. Képzést lehetne tartani például védőnőknek, családsegítőknek, hogy jusson eszükbe, hogy a vállalkozás indítása is egy lehetőség. Morvai Krisztina ismertette egy fodrásznő esetét, aki a munkaügyi központban egy olyan segítőkész ügyintézőt fogott ki, aki tájékoztatta őt a mikro-finanszírozási lehetőségről, amelynek segítségével a saját háza melléképületében ki tudott alakítani egy egyszemélyes fodrászüzletet. A finanszírozási lehetőség mellett, az adminisztráció tekintetében is kapott segítséget az üzlet elindításához. Ezen kívül a környéken lévő szállodában is kapott

lehetőséget heti egy-két alkalommal vállalkozóként. Ösztönözni kell a nőket a vidéki térségekben való letelepedésre, a mezőgazdasági ágazatban történő szerepvállalásra. Vannak nők, akik ellehetetlenülnek a városban az ingatlanárak, a lakásbérleti díjak, az állásnélküliség, munkanélküliség miatt. Adott esetben lehetőségként felmerülhet, hogy vidéken segítséggel, támogatással új életet kezdjen, különösen egy képzetlen nő számára, hogy gazdálkodni kezdjen, egy- vagy kétszemélyes élelmiszer feldolgozó vállalkozást indítson. Foglalkozzanak a tagállamok a földszerzés és a földkoncentráció problémájával. Magyarországon hatalmas földterületek vannak monokultúrás termelésben, egy kézben összpontosulnak hatalmas földterületek, géppel művelik meg a földet, ennek következtében nincs munka vidéken. Úgy tűnik, hogy most az Európai Unió tényleg elindul a családi gazdaságok támogatásának irányába. Látják, hogy ez demográfiai kérdés is. Az Európai Unióban demográfiai katasztrófa van, nincs életlehetőség, nincs munkalehetőség, a jó minőségű, friss, egészséges étel megtermelése is érdek. Mindezek mellett szólnak, hogy támogatni kell az életüket vidéken megkezdő, gazdaságot alapító házaspárokat, illetve nőket. A közlekedési infrastruktúrát fejleszteni kell, a vidéki nők számára nagy probléma, hogy a menetrendek sokszor nem illeszkednek. Késő este mennek haza, ami komoly bűnmegelőzési probléma. Az EP hangsúlyozza, hogy a tagállamokon belüli vidéki térségek kiemelt gazdasági és élelmiszerbiztonsági szerepet játszanak modern társadalmunkban, mivel több mint 12 millió mezőgazdasági termelő nyújt elegendő mennyiségű egészséges és biztonságos élelmiszert félmilliárd fogyasztó számára szerte az Európai Unióban; hangsúlyozza, hogy kiemelt fontosságú a közösségek élénkségének megtartása a nők és a családok maradásra ösztönzése révén.

Morvai Krisztina az EP *nők és férfiak közötti egyenlőségről az Európai Unióban – 2014-2015* állásfoglalásával kapcsolatban elmondta, hogy a nők foglalkoztatottsága még mindig alulmarad a férfiakénak, melyet sokan világnézeti okokból el is fogadnak. Nagy probléma, hogy nők esetében négyszer nagyobb a valószínűsége annak, hogy részmunkaidős állást vállalnak, gyakran szándékuk ellenére. Ugyanez a paragrafus beszél a dolgozói szegénységről. Európában nagyon sokáig úgy gondolkodtak, hogy akinek van munkája, az nem lehet szegény. Vannak olyan nők, akik rosszul fizetett munkát végeznek, másrészt a részmunkaidős állásuk nem elég a megélhetéshez. Témának ajánlotta a munkacsoportülés résztvevőinek a részmunkaidőt, amely nagyon divatos, könnyíthetjük a nők életét. De egyrészt ezzel a cégek különböző módokon visszaélnak, másrészt gondolni kell arra, hogy ez nem biztosítja a megélhetést, a későbbi nyugdíj szempontjából is jelentősége lehet. Ezen kívül nem kellene ennyire nemhez kötötnök lennie. Adott esetben a gyermekek életkorához és az aktuális munkavégzéshez, karrierhez igazodóan az édesapa is lehetne részmunkaidős. Nincs köbe vésvé, hogy a részmunkaidő nőkhöz kell, hogy kapcsolódjon. A női munkanélküliséggel kapcsolatban gondolni kell a státusz nélküli nőkre, azokra, akik családi vállalkozásokban segítenek, de nincsenek semmilyen formában bejelentve, illetve a háztartási feladatoknak és a gyermeknevelésnek szenteli magát teljes egészében. Érdemes megvizsgálni – Magyarországon ez nem annyira probléma, mint Nyugaton –, hogy az idős kori női szegénységre hogyan hat ki ez a bizonyos státusznélküliség, hogyan alakul a nyugdíja egy ilyen nőnek. A szolgáltatások terén végrehajtott megszorítások során a gondozási feladatok a társadalomról visszakerülnek a háztartások, főleg a nők felelősségi körébe. Büszkék vagyunk arra, hogy milyen modern a kórházi szolgáltatás, mert 1 nap alatt elengedik a beteget. A

gender mainstreaming alapján bizonyos intézkedéseknek a hatását meg kell vizsgálni külön a nőkre és a férfiakra. Ha beteg hozzátartozót a műtét utáni napon hazaküldik, akkor „értelemszerűen” a nő lesz otthon vele. Adott esetben elvesztheti a munkahelyét azért, mert még két hétig otthon kell ápolni a beteget. Spórol az állam azzal, hogy kevés ideig van kórházban a beteg, orvosi szempontból ez modern megoldásnak is tekinthető, de a nőkre nézve óriási terheket jelent. Elmondta, hogy találkozott egy 50 nőből álló kelet-európai csoporttal, akik elmondták, hogy az ő életükben a legnagyobb probléma az idősgondozás. Gondozni kell a gyerekeket, dolgozni kell és mindezek mellett az idős hozzátartozók ellátásáról is teljes egészében nekik kell gondoskodni. Most a jogalkotás is ilyen irányba ment el. Véleménye szerint az idősgondozásnak saját jogán kellene járnia az időseknek, akár az otthoni gondozásban, akár európai színvonalú intézményekben, nem elfekvőkben. Ez mentálisan is terhet jelent a nőknek, mert az az elvárás, hogy a nőnek kell gondoznia az édesanyját, aki felnevelte őt. De vannak olyan élethelyzetek, amikor nem bírja a nő ezt megtenni. El kell tartania a családot, dolgoznia kell, a gyermekeit kell gondozni, nevelni és még ott az idős szülő, akit gondozni kell. Legalább részben segíteni kellene őt, legalább a házi gondozás rendszerét kellene javítani. Az „erdélyi asszony” jelenségen is változtatni kellene. Legyen elismert státusz idősgondozónak lenni. Legyenek képzett emberek, akik idősgondozók, megfelelően megfizetve, bejelentve, társadalmilag elismerve. Ez egy nagyon aktuális probléma. A nők gazdasági függetlenségének hosszú távon előfeltétele a gondozási, háztartási feladatok egyenlő megosztása férfiak és nők között. Ezek a jelentések biztatnak arra, hogy a férfiak és a fiatal fiúk gondolkodásmódja társadalmi segítséggel, oktatás segítségével változzon meg, hogy a hagyományos nemi szerepek változzanak meg. Olyan újfajta maszkulinitás képet sugározni, amelyben a feleség társ és nem kiszolgáló. A gondozási műveletekben, az otthonteremtésben, az otthon fenntartásában, a gyerekek és az idős hozzátartozók körüli felelősségben ugyanúgy vegye ki a részét a férfi társaként, mint ahogy az örömökben kiveszi a részét. Ezáltal társa tud lenni az a nő, aki tud a hivatásában fejlődni, kulturálisan fejlődni, mert nincs leterhelve. A másik nagy probléma, hogy az EP-ben az európai nőkről beszélnek, miközben nagyon a távolság egy magyar nő és egy osztrák nő élethelyzete között. A magyar nő élethelyzetére jellemző a fizikai és mentális teljes leterheltség. Ennek az új maszkulinitás képnek az is része kellene, hogy legyen, hogy egy valódi férfi nem nézni el azt, hogy a felesége belerokkan a munkájába, házimunkába és a gyerekekrevelésbe, hanem ebben társak.

Morvai Krisztina a roma lányok helyzetével kapcsolatban elmondta, hogy a lányok és nők képzéshez való hozzáférése és oktatáshoz való alapvető joga fontos európai érték és alapvető eleme a lányok és nők társadalmi, kulturális és szakmai érvényesülésének. A cigánykérdésben az egyik legfontosabb feladat lebontani azokat a sztereotípiákat, amelyek akadályozzák, hogy a roma lányok minél tovább iskolába járjanak. Neki az a feladata, hogy iskolába járjon, úgy tud majd jobb életet élni, mint az édesanyja vagy a nagymamája generációja. Kislányként nem az még a feladata, hogy a háztartásban vegye ki a részét, a kistestvérét gondozza vagy korai életszakaszban gyermeket szüljön. Elmondott egy esetet, amelyben egy 20 éves roma fiatalasszony aggódott a terhessége miatt, mert elmondása szerint már négy éve nagyon várta ezt a babát. Neki már 16 éves korában nagyon fontos volt az, hogy édesanyja legyen. Ennek a felfogásnak a megváltoztatása fontos feladat a cigányság felemelkedésében. A cigány

közösségeknek is nagyon komoly feladatuk van a férfiaktól jövő sztereotípiák megváltoztatásában.

Morvai Krisztina véleménye szerint kellene készíteni egy átfogó felmérést a nyugdíjszakadékról, hogyan érinti az idős női szegénységet az, hogy gyereket neveltek, időseket gondoztak. A nők elleni erőszakról külön előadást is lehetne tartani. Az emberölésekkel hangsúlyozta, hogy rizikóelemzéssel előre lehet látni, hogy ölés lesz a vége a konfliktusnak. Egy általa végzett kutatás alapján a távoltartás bizonyos értelemben kontraproduktívnek minősült. Nem elég a távoltartás. Egyfelől segíteni kell a bántalmazott nőt abban, hogy talpra álljon, és különböző szolgáltatásokat kell neki nyújtani a mentális problémái tekintetében. Amíg mentálisan nem jött rendbe, addig fennáll a veszélye annak, hogy visszamegy a bántalmazójához. Másfelől nagyon sok nő hal meg távoltartó végzéssel a zsebében. Rizikóelemzést kell végezni a szakmai szabályok szerint, amikor már látható, kiszámítható, hogy ölés fog történni, akkor őrizetbe kell venni és előzetes letartóztatásba helyezni a már elkövetett bűncselekményei miatt.

Morvai Krisztina felajánlotta, hogy bármikor találkozna a munkacsoportülés résztvevőivel ezekről a témákról beszélni. Jó munkát kívánt mindenkinek nőként a nőkért.

Beneda Attila megköszönte az impresszív előadást. Nagyon sok területet sikerült érinteni, amelyek a munkavállalás és gyermekvállalás szempontjából speciális igényeket, környezeti feltételeket mutat be, amelyek javítása Európában és Magyarországon még feladatként előttünk áll.

Batthyány-Schmidt Margit, a Magyar Női Unió képviselőjében elmondta, hogy a szerveztük dolgozott a vidéki nőkkel kapcsolatos állásfoglalás megalkotásában. Korábban már jelezte **Morvai Krisztinának**, hogy a Copa Cogeca-ban, egy munkacsoportban előkészítettek már egy anyagot a vidéki nőket érintő problémákról. Együtt dolgoznak a Mezőgazdasági Bizottsággal, aki kikéri a termelő gazdák véleményét. Nagy eredménynek tartja, hogy ez a jelentés megjelent. Dolgoznak még Marijana Petir képviselő asszonnyal azon, hogy a vidéken élő nőket alprogramként vegyék be az Európai Unió 2020 utáni stratégiájába.

Alföldi Andrea a Magyar Nők Szövetsége képviselőjében elmondta, hogy a Szövetség az európai kohéziós alapokban lévő pályázatokban a Vidékfejlesztési Monitoring Bizottság tagja. A horizontális elvek alapján a pályázatokba sikeresen beletették a nőkre vonatkozó kérdéseket, amelyeket el is fogadtak. Az elbírálásnál külön plusz pontokat kapnak azok a pályázók, akik a női foglalkoztatás növelését vállalják. Ez nem csak részmunkaidőre vonatkozik, a MAHOP-ban 300 %-os növekedést kértek. A pályázatok kiírásra kerültek, folyamatosan érkeznek a pályázatok. Elmondta, hogy közel tíz éve kiemelt figyelmet szentel annak a különböző országgyűlési bizottságokban, hogy a női szövetkezeti programok induljanak el vidéken. Azok a nők, akik ki vannak szorulva a munkaerőpiacról, még nagy iskolai végzettségre sem kell szert tenni ahhoz, hogy gyógynövényeket termesszenek vagy olyan termelő munkát végezzenek, amely megteremti a gazdasági önállóságot, plusz bevételt teremt. Nem csak a roma nők tekintetében, hanem minden nő tekintetében. A Kormány számára többször is jelezte, hogy véleménye szerint a legnagyobb probléma, hogy a női szövetkezeti, de általában a szövetkezeti programokat támogató intézkedésekre van szükség, egyrészt az önrész előállítására, a piacok megteremtésére, másrészt, hogy az alulról jövő kezdeményezések támogatást kapjanak. Vannak nagyon jó kezdeményezések, október 15-én

az ENSZ Vidéki Nők Világnapján rengeteg konferencia van vidéken. Ezekon a rendezvényeken mindig azzal a problémával találkozunk, hogy nincs lehetőség a munkára, nem tudnak kihez fordulni, nagyon behatároltak a körülmények ezeken a területeken, elsősorban Borsodban, Baranyában és a szabolcsi térségben.

Morvai Krisztina megjegyezte, hogy elvileg a nőket semmi nem akadályozza abban, hogy a pályázatok adta lehetőségekkel éljenek. De ezeknek az asszonyoknak kellene ehhez a megfelelő segítség. Megerősítette, hogy szükséges lenne ezekről a lehetőségekről továbbképzések szervezése védőnők, családsegítők és munkaügyi központok dolgozói részére is. Ezeket a lehetőségeket proaktív módon kell felvetni, és önbizalmat kell adni a nőknek ahhoz, hogy erre képesek legyenek.

Alföldi Andrea elmondta, hogy a Kormánnyal sok mindenben nem ért egyet, de van egy EFOP pályázat, ami kifejezetten a női információs központok, nőpontok létrehozását tűzte ki célul. A Nők Szövetsége már tíz éve csinálja a hálózatát. Információi szerint a női információs központokban képzések támogatása zajlik majd. A munkaerőpiaci foglalkoztatásban a vállalkozási ismeretek elsajátítása áll a középpontban. Ebben a programban a Nagycsaládosok Országos Egyesülete van delegálva a női ügyekre. Minden egyes pályázó min. 500, max. 5000 nőt képezhet 30 vagy 36 hónap alatt.

Beneda Attila megjegyezte, hogy a NOE nincs delegálva a pályázatra.

Barkóczi Gizella a Roma Nővédelmi Szervezettől elmondta, hogy a roma nők túlterheltebbek, mint a többségi társadalomban. Nagyon jó programok indulnak. Elmondta, hogy a Szervezetük is pályázott a Bari-Shej-Nagylány pályázatra. Ha kedvezményezettek lesznek, akkor ők is tudnak segíteni. Megjegyezte, hogy nem látja a vidéki nők támogatását, komplex programokra lenne szükség, amely a közlekedést is tartalmazza. Szükség lenne bicikli-programra, jogosítvány-programra, hogy be tudjanak járni a munkahelyükre. Egy tanyáról, egy faluvégről 5-6 kilométert gyalogolnak, sokszor hóban, sárban, és két órával előbb fel kell kelniük, mert nincs megoldva a közlekedés.

Morvai Krisztina megerősítette, hogy fontos, hogy képet kapjunk a nők valóságáról. Helyben kell megnézni, hogy milyen körülmények között élnek, hogy mi a valóság, mi a diagnózis. És ahhoz kell a terápiát megszabni, a nők bevonásával. Elmondta, hogy nem érzi magát jó politikusnak, mert kontraproduktívnak tartja a kormányok bírálatát, mert az illetékes automatikusan védekező pozícióba kerül. Az illetékes kormány is biztos mindent megtesz, de mégis vannak problémák. Egyre jobban hisz az egyéni elköteleződésben. És hisz a rendelkezésre álló forrásokban. Az említett munkaügyi központos ügyintéző is elkötelezett volt az iránt, hogy a hozzá forduló nőnek találjon lehetőséget arra, hogy méltóságban élje az életét és legyen munkája. Olyan elkötelezett egyénekben hisz, akik hiszik azt, hogy nem emberhez méltó élet az, amit **Barkóczi Gizella** említett, abban az életben halálosan elfáradni, mentálisan, fizikailag tönkremenni lehet, és ezzel valamit tenni kell.

Beneda Attila megerősítette, hogy a legfontosabb az egyéni elköteleződés.

2. napirend: Beszámoló a CSW 61. ülészakáról

Dr. Soós Andrea, az EMMI EU és Nemzetközi Szervezetek Főosztályának munkatársa elmondta, hogy **Pacsay-Tomassich Orsolya** helyettes államtitkár asszonnyal vett részt a CSW 61. ülészakán, amely március 13-24. között került megrendezésre New Yorkban. Készített egy rövid háttéranyagot, amely az ülés előtt kiküldésre került a Munkacsoport részére. Az első napirend előadására is reflektálva elmondta, hogy a CSW témája a nők gazdasági helyzetbe hozása volt. Az ENSZ fórumán, nemzetközi szinten az látszódt, hogy a tagállamoknak, illetve az ott lévő civil szervezeteknek tetszik a Magyar Kormány elköteleződése, családpolitikai intézkedései. Helyettes Államtitkár Asszony három beszédet mondott, sor került egy hagyományos nemzeti felszólalásra, egy kerekasztal-beszélgetésre és egy miniszteri panelbeszélgetésre, amelyen bemutatták a főbb kormányzati intézkedéseket. A partnerek részéről óriási volt az érdeklődés, felfoghatatlan volt számukra, hogy a nők mennyi ideig, illetve munka mellett is kapnak támogatást. Meg Jones, a UN Women gazdasági előmozdítással foglalkozó részlegének vezetője meg is tapsoltatta a közönséggel, amikor Helyettes Államtitkár Asszony a bölcsődei férőhelyek számának növeléséről beszélt. **Soós Andrea** a kísérőrendezvényekkel kapcsolatban külön megköszönte a KKM képviselőjének, a négy kísérőrendezvény szervezésében nyújtott segítséget, amelyből háromra az első héten, a magas szintű héten került sor. Az első kísérőrendezvény kortárs roma festőnők művészeti alkotásaiból készült kiállítás volt, ahol beszédet mondott a UN Women képviselője. A kiállítás az ENSZ székház legexkluzívabb részén, a delegates' entrance-nél került bemutatásra, így mindenki, aki belépett, láthatta a kiállítást. Közösen került megszervezésre a „Sztereotípiák elleni küzdelem” címmel egy nagyon érdekes panel, melyen **Polgár Judit** tartott előadást és rengeteg gyerek részvételével szimultán sakkjátszmát játszott. Bemutatta a saját élettörténetén keresztül, hogy abban a társadalomban, amelyben azt sugallják a lányoknak, hogy a matematikához nem érhetnek úgy, mint a fiúk, ő sorra legyőzte a sakk nagymestereket. A harmadik side event a munka és a családi élet összeegyeztetéséről szólt. Elmondta, hogy Helyettes Államtitkár Asszony is háromgyermekes anyuka. Ebben a panelbeszélgetésben részt vett Andrea Bocelli felesége, aki szintén a saját életén és az alapítványán keresztül mutatta be, hogy hogyan egyeztethető össze a család és a karrier. A roma nők helyzetét érintően fontos volt a második héten sorra kerülő kísérőrendezvény, amelyen **Bogdán László**, Cserdi polgármestere mutatta be azt a speciális kezdeményezést, amelyet Cserdiben megvalósítottak. A kis közösségekben lévő alapproblémát, a sztereotípiát kell először megszüntetni ahhoz, hogy utána hatalmas változásokat érhesünk el a roma nők helyzetének előmozdítása érdekében. Részletesen bemutatta a projektje lényegét, melynek egyik eleme volt, hogy a fiúkat elvitte a börtönökbe, hogy bemutassa, hogy adott esetben milyen sors vár rájuk. Illetve azt – amit **Morvai Krisztina** képviselő asszony is kiemelt –, hogy a lányokat iskolába viszi el és mutatja meg nekik, hogy milyen fontos az iskolák szerepe a nők helyzetének előmozdításában. A kísérőrendezvényeket nagy siker övezte, volt, hogy még a padlón is ültek. Sor került kétoldalú találkozókra is, Málta, Kiribati és Lengyelország képviselőivel. **Soós Andrea** képeken is bemutatta a kísérőrendezvényeket. Elmondta még, hogy a Magyar Női Unió is rendezett side eventet, amelyen bemutatkozott Helyettes Államtitkár Asszony, és a különböző start up-okról tartottak nagyon jó előadást.

Batthyány-Schmidt Margit megköszönte a lehetőséget, hogy a CSW-ra kijuthattak. Elmondta, hogy az előző munkacsoportülésen ismerkedett meg Jan-Marie Fritz asszonnyal, aki elmondta, hogy lehet egyesületként jelentkezni és workshopot szervezni. Megköszönte az EMMI-nek, hogy ilyen magas szinten megtisztelték a rendezvényt, amelyen a világ harminc országából voltak résztvevők, többek között Új-Zéland, Ausztrália, Nigéria, Izrael, Palesztina és az európai országokból is. Sokan voltak, és érdeklődőek voltak. **Morvai Krisztina** szavaira reflektálva elmondta, hogy küldetéstudat kell, a sok jó példát át kell adni a vidéki nőknek. Kis egyesületként nem tudnak minden problémát megoldani, de tudnak beszélni velük, példát mutatni nekik, meghallgatni őket. Ez mindenkinek feladata és kötelessége kell, hogy legyen. Elmondta, hogy az idei évben a CSW központi témája az indián hölgyek megerősítése volt, 2018-ban a vidéki nők megerősítése lesz. Javasolta, hogy az FM-mel, az EMMI-vel és más egyesületekkel, akik részt szeretnének ebben venni, közösen dolgozzanak és együtt mutassák be a magyarországi jó példákat.

Morvai Krisztina elmondta, hogy nőként és magyarként is egyaránt büszkén hallgatta a felszólalásokat. Bebizonyította az ország, hogy tud hozzáadni a nemzetközi közösséghez tapasztalatokat, eredményeket. Ennek elismerése mellett megkérdezte, hogy mi volt a CSW érdemi üzenete, amelynek a címzettje a kormányzat, a női civil vagy szakmai szféra lehet. Az emerging issue-val kapcsolatban megjegyezte, hogy az őslakosok megerősítésének témaköre kiegészítendő azzal, hogy az őslakosok alatt az őshonos nemzeti közösségeket is érteni lehet. Ha ez egy kiemelt kérdéskör az ENSZ számára, akkor az elszakított területem élő magyar nők megerősítését, illetve rájuk való fókuszálást – erre hivatkozva is – felvállalhatnánk.

Soós Andrea elmondta, hogy első alkalommal vett részt CSW ülésen. Szövegezésért felelős szakértőként azt várta, hogy nagyon sok határozatot fognak elfogadni. Csalódással töltötte el az, hogy annak ellenére, hogy sok jobbnál jobb gondolat merült fel, sajnos a különböző társadalmak sokfélesége olyan kompromisszumot eredményezett, ami miatt a nagy átütő ötletek egyelőre nem tudnak érvényesülni. Amíg bizonyos alapfogalmak értelmezése – mint család, egészségügy – eltérő a világ különböző szegleteiben, addig jelentős előrelépést nem lehet elérni. Emiatt csak a záródokumentum és a palesztin nők helyzetének előmozdításáról szóló határozat elfogadására került sor. Elmondta, hogy szívügye volt a nők munkahelyi zaklatásáról szóló határozat, ami különböző érdekkülönbségek miatt elhalt.

3. napirend: Áttekintés a nőket érintő kormányzati aktualításokról

Fűrész Tünde miniszteri biztos, az EMMI Családügyi és Nőpolitikai Főosztályának vezetője beszámolt azokról a pályázati lehetőségekről, amelyek jobban érintik a nőket, mint a férfiakat, illetve a benyújtott költségvetés nőket érintő egyes részeiről. Az EFOP 1.2.9 „*Nők a családban és a munkahelyen*” című 9 Mrd Ft-os keretösszegű, konvergencia régióban pályázható uniós pályázat, amelynek alapvető és legfontosabb célja, hogy a nők foglalkoztathatóságát elősegítse, hogy minél inkább segítse a nőket abban, hogy a munkát a családi élettel, illetve a magánélettel minél jobban össze tudják egyeztetni. Ezen pályázat keretében megyénként négy női információs szolgáltató központot lehet létrehozni, amelyek alapvetően abban tudják segíteni a nőket, hogy különböző képzettségekkel, mentorálással, segítő szolgáltatások nyújtásával, kommunikációs aktivitással, például a munkáltatók

érzékenyítésével, a sztereotípiák lebontásának segítségével segítsék a nőket abban, hogy minél inkább megtalálják az egyensúlyt a munka és a család, illetve a magánélet között. A héten lehet benyújtani a pályázatokat, konzorciumok pályázhatnak, egyik oldalról önkormányzatok, költségvetési szervek, a másik konzorciumi partner pedig szakmai, civil vagy egyházi szervezet lehet. Bízunk benne, hogy sokan pályáznak, és sok nőközpontot tudnak majd létrehozni országsszerte, amelyek valódi segítséget tudnak nyújtani a hölgyeknek. Fontos feltétel, hogy a különböző, a nők foglalkoztatását (és nem foglalkoztathatóságát) segítő egyéb pályázati lehetőségekkel, szervezetekkel szoros kapcsolatban működjenek ezek a nőközpontok. Kiemelte, hogy az EFOP 1.2.6 „*Családbarát ország*” kiemelt projekt egyik feladata az, hogy ezeket a nőközpontokat koordinálja. Ezzel a feladattal a Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft. lett megbízva. A roma nőket érintő pályázatok közül említette a „*Nő az esély*” foglalkoztatást elősegítő EFOP pályázatot, amely 3,1 Mrd Ft-os keretösszegű, illetve a *roma lányok korai iskolaelhagyásának megelőzését* szolgáló, 2 Mrd Ft-os keretösszegű EFOP pályázatot. Sok GINOP és TOP pályázat van, amelyek a nők foglalkoztatásához hozzá tudnak járulni. Ezek egy része már pályázható, illetve vannak már benyújtott pályázatok. Ilyen a GINOP 5.3.1 a *rugalmas foglalkoztatás elterjesztését* segítő pályázat. A GINOP 5.3.8 a *munkahelyi bölcsődék létrehozását* igyekszik támogatni. Vannak TOP pályázatok is, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy a munka-család egyensúly minél inkább érvényesüljön. Fűrész Tünde a hazai forrású pályázatok közül megemlítette a hosszú évek óta minden évben meghirdetett *családbarát munkahely pályázatot*, amely az idei évtől az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő (a továbbiakban: EMET) fog kezelni, megemelt keretösszeggel. Az előző évekhez hasonlóan családbarát gyakorlatok bevezetésére, kialakítására lehet pályázni kis-, közép-, és nagyvállalatoknak, valamint költségvetési szerveknek. Az Erzsébet-programban, *szociális üdültetés* keretében megnyíló pályázatok közül kiemelte az egyszülős családokat érintő pályázatot, így az egyedül nevelő szülők – akik nagyobb részt nők – esetében is megnyílt a lehetőség, hogy a szociális üdültetésben kedvezményesen részt tudjanak venni.

Fűrész Tünde a költségvetés nőket és családokat érintő tételeivel kapcsolatban elmondta, hogy a Családok Budapesti Világtalálkozóján Orbán Viktor miniszterelnök úr bejelentette, hogy a jövő évben a kétgyermekes családok esetében a családi kedvezmény tovább növekszik. Megjegyezte, hogy a családi kedvezményt is nagyobb részben nők veszik igénybe. A GYED a minimálbér emelésének köszönhetően tovább nő, 2010-hez képest 2018-ban a GYED maximális összege 87%-kal magasabb lesz. Az anyasági támogatást kiterjesztik a határon túl élő édesanyákra is. Illetve a külföldön élő magyar családok a gyermekük megszületését követően a babakötvényt is tudják jegyezni. Amennyiben egy diákhittel rendelkező nőnek gyermeke születik, az első gyermek születésekor a hiteltörlesztés felfüggesztésre kerül. Második gyermek születésekor a diákhitel 50%-át, harmadik gyermek születésekor 100 %-át leírhatja. A szülőképes korban lévő fiatalok gyermekvállalásának ösztönzése érdekében, azért, hogy ha lehet, már 30 éves kor alatt megszülethessenek az első gyermekek, a diplomás vagy a hallgatói GYED a korábbi egy évhez képest, két évig fog járni mindenkinek, aki a felsőoktatásban töltött időszak alatt vagy azt követően egy éven belül szül gyermeket.

Fűrész Tünde a bölcsődefejlesztésekkel kapcsolatban elmondta, hogy az elmúlt három hónapban körbejárták az országot és elmondták az uniós fejlesztési lehetőségeket, amelyek

hozzásegíthetik az önkormányzatokat ahhoz, hogy jövő év végéig létrejöjjenek azok a bölcsődei férőhelyek, amelyekre helyben a családoknak szükségük van. Az uniós lehetőségeken kívül már az idei évben is volt és a jövő évben is lesz hazai forrás a tekintetben, hogy ahol nem volt lehetőség arra, hogy uniós forrásból új bölcsődei férőhelyeket tudjanak létrehozni, ott ezt hazai forrásból meg tudják majd oldani.

Fűrész Tünde a bérfejlesztésekkel kapcsolatban elmondta, hogy emelkedik a minimálbér és a garantált bérminimum. Kiemelte a nagyobb részben nők által ellátott szakmákat, a szociális ágazatban dolgozókat, az egészségügyi szakdolgozókat, pedagógusokat és a bölcsődei kisgyermek-nevelőket. A szociális terület kapcsán elmondta, hogy 2013-hoz képest a jövő évben összességében 62%-kal emelkednek a bérek. A pedagógusok esetében a pedagógus életpálya bevezetésével, attól függően, hogy milyen fokozatban van valaki, 70-102%-ig nőnek, illetve nőnek még +3,5%-kal a bérek jövőre is. A bölcsődei kisgyermeknevelők esetében az új bölcsődei pótlék bevezetésével a tavalyi évben a felsőfokú végzettségűeknek 62%-kal, a középfokú végzettségűek esetében idén 32%-kal nőttek a bérek. Az egészségügyi szakdolgozók esetében fokozatos béremelés valósul meg, amelynek keretében november 1-től 12%-kal, jövő év november 1-től 8%-kal és 2019 novemberétől újabb 8%-kal fognak nőni a bérek.

Fűrész Tünde felhívta a figyelmet egy nyilatkozatra, amelyet a Mindennapok Női Szemmel Egyesület kezdeményezésére 2016. március 8-án egy nagyszabású nőnap rendezvényen további 10 női szervezet írt alá a *nők a családban, munkában és közéletben való elismeréséért és érvényesüléséért*. Aki szeretne csatlakozni, azok számára nyitva áll a lehetőség. Reményét fejezte ki, hogy minél több magyar női szervezet csatlakozik majd ehhez a kezdeményezéshez.

Batthyány-Schmidt Margit megerősítette, hogy a nyilatkozat célja, hogy minél több szervezet csatlakozzon hozzá. Ígéretet tett rá, hogy elküldi majd a szövegezését, hogy a tagoknak továbbításra kerülhessen. Elmondta, hogy felkérésre szakértő lett a European Institute for Gender Equality intézetben. Fontosnak tartja, hogy minél több helyen, minél több platformon jelenjenek meg a női szervezetek és beszéljenek a nők problémáiról. Fontos a nők helyzetének kutatása Magyarországon, minél több helyen el kell mondani, hogy kutatni kell, adatokat kell megismerni, meg kell tudni mutatni európai és nemzeti szinten is, hogy mire van szükség.

Keveházi Kata, a Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség képviselőjében a kutatással kapcsolatban elmondta, hogy Norvég Civil Alap keretében „Dóra vállalkozik” címmel készült egy vállalkozó nőket érintő, országos felmérés. Országos hálózatot alakítottak ki női civil szervezetekkel 11 városban, amelyeknek a fenntarthatósága kérdéses. A civil szektor helyzetével kapcsolatosan megkérdezte, hogy a női információs központokban dolgozó civil szervezeteket ki fogja felkészíteni. Véleménye szerint a szaktudás ezen a területen korlátozott. Kik és milyen információkat fognak nyújtani a nők gazdasági függetlenségéről, családon belüli szerepéről, vállalkozási kérdésekről, amikor az ehhez rendelkezésre álló szakértelem szűken mérhető? Ma Magyarországon a nőjogi szaktudás nem nagyon van jelen. A kutatás alapján vállalkozásfejlesztési ajánlásokat írtak. Ezek nagyban összecsengenek a **Morvai Krisztina** előadásában elhangzott ajánlásokkal. Figyelembe ajánlja a Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség női jogok érvényesítéséről szóló közpolitikai ajánlásait, amelyek

re gyakran hivatkoznak azok a képviselők, akik a női jogok területén előmozdulást szeretnének elérni. A Nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának tilalmáról szóló ENSZ Nőjogi Egyezményrel kapcsolatosan megkérdezte, hogy a kormányzat hogy áll a jelentéssel, illetve hogy áll a részidős beszámolóval, amelyet 2013-ban előírt a CEDAW Bizottság.

Fűrész Tünde a női információs központokkal kapcsolatban elmondta, hogy nyitott a lehetőség mindenki számára, konzorciumi partnerként el lehet kezdeni benyújtani a pályázatokat. A 10 évvel ezelőtti időszakhoz képest a szűk szakértői kör jóval nagyobbra bővült. A Családbarát Ország Nonprofit Kft. a nőközpontoknak csak a koordinációját fogja kezelni és módszertani támogatást fog nyújtani. Olyan elismert szervezetekkel fog együttműködni, mint például a Seed Alapítvány.

Soós Andrea a CEDAW jelentésről elmondta, hogy a KKM-mel dolgoznak rajta. Ez évi kötelezettség, előkészület alatt áll.

Fűrész Tünde hozzátette, hogy a védésre 2019-ben kerül sor.

Buzás Katalin, a Külgazdasági és Külügyminisztérium Nemzetközi Szervezetek Főosztályának képviselőjében elmondta, hogy a védelem konkrét időpontja még nincs kijelölve. 2013-ban a részkérdésekre a kormány azonnal megküldte az álláspontját. Úgy tudja, hogy az EMMI honlapján elérhető.

Soós Andrea elmondta, hogy az EMMI korábbi honlapján szerepelt a Kormány álláspontja akkor, amikor kiküldésre került. Folyamatban van, hogy az új honlapon ismét megjelentetik.

Keveházi Kata véleménye szerint ezek fontos nemzetközi dokumentumok, érdemes lenne publikussá tenni.

Fűrész Tünde válaszában elmondta, hogy az időközi jelentés nyilvános volt, azt a Munkacsoport is megvitatta ezt szívesen meg is küldik a Tematikus Munkacsoport tagjainak.

Alföldi Andrea megkérdezte, hogy az Isztanbuli Egyezmény társadalmi egyeztetésének időszaka mikor zárul le, és milyen további munkafolyamatok lesznek. A Munkacsoport figyelmébe ajánlotta a Gyerekesély Egyesület – melynek tiszteletbeli elnöke Ferge Zsuzsa – költségvetéssel kapcsolatos részletes kritikájára, melyet Darvas Ágnes elnök és Farkas Zsombor elnökségi tag fogalmaztak meg és juttattak el hozzájuk.

Fűrész Tünde elmondta, hogy az Isztanbuli Egyezmény kapcsán volt már társadalmi és közigazgatási egyeztetés. Nagyon sok észrevétel felmerült minden oldalról. Ezeknek a feldolgozása most zajlik a nyár folyamán. Egy ágazatközi projektről van szó, ebben az EMMI csak részszereplő. Völner Pál államtitkár úr a Parlamentben is elmondta, hogy ősszel újból benyújtásra kerül, akkor újból társadalmi és közigazgatási egyeztetésre kerül.

Barkóczi Gizella felvetette, hogy egy roma női információs központra is szükség lenne. Nem szegregáltan a többségi női társadalomtól, de a roma identitást megőrizve. Információt szeretne kérni a pályázattal kapcsolatban, hogy az ő célcsoportjukra is vonatkozik-e a kiírás.

Fűrész Tünde elmondta, hogy a pályázati kiírásból pontosan kiderül. Vannak olyan esélyegyenlőségi szempontok, amelyek minden uniós pályázathoz plusz pontot jelenthetnek.

Morvai Krisztina megkérdezte, hogy van-e olyan tanácsadó központ Magyarországon, ahova ez a szervezet fordulhat. Ezeket a bürokratikus szövegeket nehéz érteni, ezért hangsúlyozta, hogy szükség van olyan tanácsadó szolgálatra, akihez fordulhatnak konkrét tanácsért a nők, illetve a női szervezetek az európai uniós forrásuk ö részükre való felhasználása szempontjából.

Beneda Attila Morvai Krisztina szavaira reagálva elmondta, hogy ez egy konstruktív felvetés, amelyet az alágazatokon belül igyekeznek képviselni, illetve előrevinni, az EFOP fejlesztéseket ebbe az irányba is mozdítani, hogy ezeknek a társadalmi csoportoknak a felzárkózása, életminősége javuljon.

Beneda Attila további hozzászólás hiányában az ülést lezárta.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens

Látta: Szabó-Princz Viktória titkárságvezető

Jóváhagyta: dr. Beneda Attila, család- és népesedéspolitikáért felelős helyettes államtitkár